

چه بازی‌هایی مناسب‌اند؟

سیده فاطمه شبیری

www.com. خانواده‌ی آقای هاشمی

خانواده‌ی هاشمی مدتی است در نیشابور مستقر شده‌اند. آقای هاشمی کار خود را در اداره‌ی پست نیشابور شروع کرده است و اسم بچه‌ها را هم در مدرسه‌هایی نزدیک به خانه نوشته‌اند. در این میان، وضع برای طاهره‌خانم و مادر بزرگ کمی سخت شده. با دوری از خانواده و دوستان و آشنایان، و سکونت در شهری که هنوز با مردم و محیط آن خو نکرده‌اند، و به دنبال آن، کم‌شدن رفت‌وآمدها و دید و بازدیدها، کم‌کم دلتنگی خودش را به طاهره‌خانم و مادر بزرگ - بیش از بقیه‌ی اعضای خانواده - نشان می‌دهد.

روزها که بچه‌ها به مدرسه و آقای هاشمی به اداره می‌روند، زمان برای این دو نفر خیلی آهسته و کند می‌گذرد. مریم که تجربه‌ی ارتباط با دوستانش را از طریق وبلاگ دارد و از همان ابتدا - زمانی که به پیشنهاد خانم معلم، وبلاگ گروهی «بچه‌های کازرون» را راه می‌انداختند - فکر درست کردن وبلاگی برای اعضای خانواده و فامیل، در ذهنش جرقه زده بود، دست به کار می‌شود. او بعد از ساختن وبلاگ فامیلی، یکی دو روزی هم وقت صرف می‌کند تا به مادر و مادر بزرگ نحوه‌ی وارد شدن به وبلاگ، تایپ کردن، ارسال مطلب، اضافه کردن تصویر و... را یاد بدهد. اگر چه یاد دادن به کسانی که تا به حال هیچ کاری با رایانه نکرده‌اند، کار خیلی سختی است، اما انصافاً مادر بزرگ و مادر، خیلی از خودشان استعداد نشان می‌دهند و به سرعت کار را یاد می‌گیرند و بعد، افتتاح وبلاگ، آدرس، شماره‌ی کاربری و رمز عبور آن را نیز، تلفنی به اطلاع یکی دو نفر از اعضای فامیل در کازرون می‌رسانند تا به بقیه خبر دهند.

نگاهی اجمالی
نظام‌ملی رده‌بندی سنی
بازی‌های رایانه‌ای

این اقدام بچه‌ها و خانواده‌ی هاشمی باعث خیر می‌شود و تقریباً همه‌ی افراد نزدیک فامیل - حتی آن‌ها که اصلاً تا به حال سراغ رایانه نرفته بودند - وبلاگ‌نویس می‌شوند؛ آن هم چه وبلاگ‌نویس‌هایی! نوشتن و خواندن گزارش‌های روزانه و باخبر شدن از حال و روز هم، درد دل‌ها، مشورت کردن‌ها و نصیحت‌های مادرانه و خواهرانه، دست کمی از دید و بازدیدهای روزانه و هفتگی ندارد.

یکی از اولین درددل‌های طاهره خانم در وبلاگ، تنهایی بچه‌ها و مشغول شدن آن‌ها در ساعات فراغت به بازی‌های رایانه‌ای است. او در وبلاگ برای آشنایان کاررونی‌اش می‌نویسد که بچه‌ها خوب هستند. مدرسه می‌روند و برمی‌گردند و ارتباط خوبی هم با بچه‌های مدرسه و معلمان‌شان برقرار کرده‌اند. اما چیزی که این روزها او را ناراحت و نگران کرده، این است که چون بچه‌ها به غیر از رفت‌وآمد به مدرسه و انجام تکالیف کار دیگری ندارند و دید و بازدید خانوادگی هم در کار نیست، وقت آزاد زیاد دارند و هنوز نمی‌دانند چه‌طور آن را پر کنند. این است که رو به رایانه و بازی‌های رایانه‌ای آورده‌اند. البته او توضیح می‌دهد، با این که خیلی سر از بازی‌ها در نمی‌آورد، اما به نظرش نمی‌رسد بازی‌های بدی باشند. فقط ترسش از این است که بچه‌ها، زیاد پای این بازی‌ها بنشینند و عادت کنند.

بعد از این درددل طاهره خانم، یادداشت‌های مشابه سایر افراد فامیل در وبلاگ، نشان می‌دهد که این مشکل، ربطی به درد غربت و دوری از شهر و فامیل و دوستان ندارد. مثل این که تقریباً همه‌ی خانواده‌ها، به نوعی درگیر این مسئله هستند. مشکل اصلی هم دو چیز است: یکی زمان زیادی که بچه‌ها صرف بازی‌ها می‌کنند و دوم این که آیا این بازی‌ها مناسب هست یا نه و مادرها از کجا بفهمند کدام بازی مناسب است؟

طاهره خانم با مشاور مدرسه هم مشکل را در میان می‌گذارد و مشاور که می‌داند این دغدغه‌ی سایر مادران دانش‌آموزان او نیز هست، تصمیم می‌گیرد از یک کارشناس برای صحبت در جلسه‌ی مادران دعوت کند.

یادداشت طاهره خانم بعد از جلسه‌ی آموزش مادران

«با سلام خدمت همه‌ی آشنایان عزیز. ان شاءالله که حال همگی خوب است. ما هم خوییم و ملالی نیست جز دوری شما که آن هم به مدد رایانه تا حد زیادی مرتفع می‌شود! هم من و هم مادر جان خیلی کمتر احساس دل‌تنگی می‌کنیم. راستش کم‌کم دارم به بچه‌ها حق می‌دهم که این قدر پای رایانه می‌نشینند! عجب جاذبه‌ای دارد این دستگاه! من و مادر جان که بعد از خوردن صبحانه و راه انداختن بچه‌ها، اولین کاری که می‌کنیم روشن کردن رایانه و سر زدن به وبلاگ است و چه قدر خوب است که همه‌ی شما مرتب یادداشت می‌گذارید و ما را از اوضاع خودتان باخبر می‌کنید.

دیروز در مدرسه‌ی

علی جلسه‌ی آموزش مادران

بود و از کارشناسی دعوت کرده بودند

تا هم درباره‌ی بازی‌های رایانه‌ای و اثرات آن‌ها

صحبت کند و هم مادران را برای انتخاب بازی مناسب

راهنمایی کند. خیلی جالب بود. من اصلاً نمی‌دانستم تا این

حد روی بازی‌ها نظارت می‌شود. اصلاً فکر نمی‌کردم بازی‌ها هم

رده‌بندی سنی دارند. تصور می‌کردم کافی است بازی، صحنه‌های

بدی نداشته باشد تا برای بچه‌ها مناسب باشد. حالا چون می‌دانم این

مسئله، مشکل همه است، دوست دارم هر چه در این جلسه یاد گرفتم،

برای شما بنویسم. آقای علوی، کارشناس دعوت شده توضیح داد

که کشورهای مختلف دنیا، نظام‌های متفاوتی را برای رده‌بندی سنی

بازی‌های رایانه‌ای طراحی کرده‌اند. مثلاً «نظام پگی»^۱ برای اتحادیه‌ی

اروپا، «سرو»^۲ در کشور ژاپن و «ای، اس، آر، بی»^۳ در ایالات متحده

آمریکا و کانادا.

معیارهایی که در این رده‌بندی‌ها مورد توجه قرار گرفته‌اند، عبارت‌اند

از: لحن بد و داشتن دیالوگ‌های بی‌ادبانه، داشتن تصاویری از مشروبات

و مصرف مشروبات الکلی، خشونت (به تصویر کشیدن خون، مثله

کردن اعضای بدن، حرکات خشن کارتونی که شخصیت، پس

از آن بدون آسیب می‌ماند، حرکات خشن فانتزی که متمایز

متناسب با فرهنگمان تعریف کرده‌ایم، به نام «اسرا». در این نظام، گروه‌های سنی ۳+ سال، ۷+ سال، ۱۲+ سال، ۱۵+ سال، ۱۸+ سال و ۲۵+ سال تعریف شده‌اند. برای من جالب بود که می‌دیدم دو گروه سنی بالای ۱۸ سال و بالای ۲۵ سال هم در این نظام رده‌بندی هست؛ یعنی گروه‌هایی که ما فکر می‌کنیم دیگر کاری با بازی ندارند و مثلاً بزرگ شده‌اند. ولی کارشناس بازی‌ها می‌گفت که اتفاقاً بازی‌های رایانه‌ای بین افراد این سنین، طرفداران بیشتری دارد. خدا به خیر بگذراند! این جور که معلوم است، حالا حالاها باید با بچه‌هایمان و بازی‌هایشان سروکله بزنیم. فکر کنم حتی بعد از ازدواج هم باید جواب همسران آن‌ها را بدهیم!!

آقای علوی گفت معیارهایی که کارشناسان علوم اجتماعی، روان‌شناسی و دینی ما برای رده‌بندی بازی‌ها در کشورمان تنظیم کرده‌اند، عبارت‌اند از:

۱. **تبعیض:** اگر شخصیت بچه‌ها هنوز شکل نگرفته باشد، تماشای

از زندگی واقعی است، درگیری فیزیکی واضح، مسائل جنسی (شوخی‌های جنسی، رفتارهای تند و بی‌ادبانه در مورد مسائل جنسی، به تصویر کشیدن برهنگی، تجاوز و خشونت جنسی، تحریک جنسی)، قمار (شرط‌بندی بر روی پول)، تبعیض، ترس، جرم، مسائل عشقی، مواد مخدر (تصاویری از مواد، مصرف مواد)، تنباکو (تصاویر از محصولات تنباکو) و بی‌حرمتی مذهبی (بی‌احترامی به خدا و مسائل مقدس).

با توجه به این معیارها و با توجه به فرهنگ هر یک از این کشورها، رده‌بندی سنی انجام شده است. مثلاً بازی‌هایی برای بچه‌ها سه سال به بالا مناسب تشخیص داده شده‌اند که در آن‌ها تقریباً هیچ کدام از مسائلی که در بالا گفتیم وجود ندارد و برای استفاده‌ی بچه‌های سه‌ساله هم مناسب است.

بعد آقای علوی توضیح داد که معیارهای این کشورها - اگر چه برای فرهنگ خودشان مناسب است - با فرهنگ کشور، و مذهب ما هم‌خوانی ندارد. و البته گفت این‌ها را ذکر کردم که بدانید

سن کشور			۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	بزرگ سال	
	ESRB	آمریکا			EC				E			10+							M	AO	
	OFLC	کانادا				G									M				MA15+		
	OFLC	انگلستان				G									R13	R15	R16			R18	
	BBFC	استرالیا			UC										12		15			18	
	ELSPA	اسپانیا				3+					7+				12+	15+	16+			18+	
	PEGI	فرانسه																			
	VET	دانمارک				3+									12+					18+	
	USK	آلمان			Alle						6				12				16	18	
	MJ/DEJUS	برزیل									L				12	14			16	18	
	CERO	ژاپن									A				B		C		D	Z	
	EOCS/CS A	کره									General								R	18+	
	GRB	کره									A				12				15	18	
TIGRS						Family Friendly								Teen Content						Adult Content	

در تمامی کشورها، به این رده‌بندی اهمیت می‌دهند و این طور نیست که اجازه بدهند بچه‌هایشان هر بازی را که دوست داشتند، بخرند و بازی کنند. مثلاً آن‌ها بعضی از مسائل جنسی و صحنه‌هایی را که از نظر ما اصلاً برای بچه‌های نوجوان مناسب نیست، در رده‌بندی سنی بالای ۱۲ و ۱۳ سال قرار می‌دهند و اصلاً نامناسب نمی‌دانند. چرا که بسیاری از این موارد، اصلاً در برنامه‌ی درسی آن‌ها تدریس می‌شود و محدودیتی در این مورد ندارند. به همین خاطر ما برای خودمان یک نظام رده‌بندی

صحنه‌های حاوی مصادیق تبیض، روی نگرش آن‌ها در رفتارشان با اطرافیان تأثیر می‌گذارد. ممکن است در آن‌ها اندیشه‌های متعصبانه شکل بگیرد و آن‌ها را قالب رفتارهایی مثل نژادپرستی، بنیادگرایی، قوم‌گرایی‌های افراطی و... بروز دهند.

۲. ترس: درست مثل ترسی که از تماشای فیلم‌های ترسناک در بچه‌ها ایجاد می‌شود و خیلی وقت‌ها درون آن‌ها نهفته می‌ماند و بعداً خود را به شکل اضطراب، افسردگی یا پرخاشگری نشان می‌دهد.

همه‌ی ما نمونه‌هایی سراغ داریم که این ترس‌ها چه به سر کودکان معصوم آورده‌اند. من قبل از توضیحات آقای علوی به این نکته که بازی‌ها می‌توانند باعث ترس شوند توجه نداشتیم، با وجود این که همیشه مواظب بودم بچه‌ها فیلم ترسناک نبینند، این حساسیت را در مورد بازی‌های رایانه‌ای نداشتیم.

۳. خشونت: وقتی آقای علوی این معیار را توضیح می‌داد، یکی از مادران

ESRB						
	فقط بزرگسال	۳ به بالا	۶ به بالا	۱۰ به بالا	۱۳ به بالا	۱۷ به بالا
PEGI						
	۳ به بالا	۷ به بالا	۱۲ به بالا	۱۶ به بالا	۱۸ به بالا	
CERO						
	۱۲ سال	۱۲ به بالا	۱۵ به بالا	۱۷ به بالا	فقط ۱۸ به بالا	

گفت که فرزندش یک بازی رایانه‌ای دارد که هر وقت از پای این بازی بلند می‌شود، به وضوح رفتارش تغییر می‌کند و تند و پرخاشگر می‌شود. آقای علوی هم توضیح داد که بچه‌ها گاهی از خشونت تقلید می‌کنند و بی‌اختیار به پرخاشگری دست می‌زنند.

به علاوه، خیلی وقت‌ها نسبت به خشونت بی‌تفاوت می‌شوند. مثلاً ممکن است اوایل از صحنه‌های خشنی مثل تکه‌تکه کردن بدن آدم‌ها احساس انزجار کنند، ولی به مرور نسبت به آن‌ها بی‌تفاوت شوند و این خیلی خطرناک است! اصطلاحاً به این می‌گویند «حساسیت‌زدایی».

۴. قمار: که روحیه‌ی کار و تولید را از بین می‌برد (البته بازی‌های قمار چندان در فرهنگ ما رواج ندارند).

۵. گفتار نامناسب: به کار بردن کلمات رکیک و یا شیوه‌ی نامناسب ادای کلمات غیر رکیک.

۶. مسائل جنسی
۷. مواد مخدر، مشروبات الکلی و دخانیات: که تماشای این صحنه‌ها، می‌تواند احتمال استفاده از آن‌ها را بین بچه‌ها بالا ببرد.

۸. نقض ارزش‌ها: یعنی ارزش‌هایی که در جامعه مورد پذیرش همگان است، مثل ارزش‌های دینی، سیاسی، تاریخی و فرهنگی جامعه، به نحوی در بازی به خطر بیفتد.

آقای علوی به مادران توصیه می‌کرد که حتی الامکان برای خرید سی‌دی بازی با فرزندان همراه باشید و اگر همراهی نمی‌کنید، لاقلاً آن‌ها را با زبانی که خودتان بهتر وارد هستید، آگاه کنید که موقع خرید بازی، حتماً به رده‌بندی سنی که روی آن نوشته شده است دقت کنند و بازی متناسب با سن خودشان بخرند. او گفت هیچ چیزی بهتر از این نیست که بین شما و فرزندان اعتماد متقابل وجود داشته باشد و آن‌ها با آگاهی و با توجه به اعتمادی که شما به آن‌ها کرده‌اید، خودشان سراغ بازی‌های غیرمتناسب نروند. چرا که با روش‌های کارآگاهی و پلیسی نمی‌شود جلوی بچه‌ها را گرفت و با روش‌های بگیر و ببند، حتی اگر بازی‌های نامتناسب را از دسترس آن‌ها دور کنید، بالاخره خودشان راهی برای رسیدن به این قبیل بازی‌ها پیدا می‌کنند.

او در آخر صحبت‌هایش پیشنهاد کرد که مدرسه بازی‌های مناسب را تهیه کند و به بچه‌ها امانت بدهد. حتی ساعاتی از حضور در مدرسه به بازی اختصاص

بی‌نوشت

1. PEGI (Pan European Game Information)
2. CERO (Computer Entertainment Suppliers)
3. ESRB (Entertainment Software Rating Board)

ESRB	PEGI	CERO	محتوا
داشتن دبالوگ های بی ادبانه			لحن بد
داشتن تصاویری از مشروبات، مصرف مشروبات الکلی			مشروبات الکلی
به تصویر کشیدن خون، مثله کردن اعضای بدن، حرکات خشن کارتونی که شخصیت پس از آن بدون آسیب می ماند، حرکات خشن فانتزی که متمایز از زندگی واقعی است، درگیری فیزیکی واضح شوخی های جنسی، رفتارهای تند و بی ادبانه در مورد مسائل جنسی، به تصویر کشیدن برهنگی، تجاوز و خشونت جنسی، تحریک جنسی			خشونت
مسائل جنسی، رفتارهای تند و بی ادبانه در مورد خشونت جنسی، تحریک جنسی			مسائل جنسی
شرط بندی بر روی پول			قمار
			تبعیض
			ترس
			جرم
			مسائل عشقی
تصاویری از مواد، مصرف مواد			مواد مخدر
تصاویری از محصولات تنباکو			تنباکو
بی احترامی به خدا و مسائل مقدس			بی حرمتی مذهبی

داده شود تا بچه‌ها با بازی‌های مناسب و جذاب آشنا شوند. چرا که بچه‌ها هم در این میانه بی‌تقصیرند وقتی کسی خوراک مناسب برای آن‌ها آماده نکند، بدون آگاهی، از هر محصولی که به دستشان برسد، استفاده می‌کنند.

آقای علوی گفت: شما مادرها هم می‌توانید در این کار به مدرسه کمک کنید. مثلاً اگر بازی مناسبی دیدید، می‌توانید آن را به مجموعه بازی‌های مدرسه اضافه کنید. گفت می‌توانید در اینترنت جست‌وجو کنید و بازی‌های آموزشی را - که تقریباً همه‌ی آن‌ها بازی‌های مجازی هستند - جمع‌آوری و ذخیره کنید و به سایر مادران هم بدهید. با این کار در مدت کمی، مجموعه‌ی بزرگی از بازی‌های مناسب جمع‌آوری می‌شود که نه تنها به درد بچه‌های شما می‌خورد، بلکه می‌توانید آن‌ها را به سایر دوستان و آشنایان هم معرفی کنید. راستش بعد از صحبت‌های آقای علوی به این فکر افتادم که در وبلاگ خانوادگی‌مان بخشی را برای این کار بگذاریم. هر کدامان بازی مناسبی پیدا کردیم، لینکش را در وبلاگ بگذاریم تا همه‌ی بچه‌هایمان بتوانند استفاده کنند.

به‌عنوان اولین قدم هم خودم با عنوان «بازی‌های آموزشی» در اینترنت جست‌وجو کردم و بازی‌های خوبی پیدا کردم. مثلاً اگر روی این لینک کلیک کنید www.koodakan.org/game/index.htm، وارد یکی از سایت‌هایی می‌شوید که کلی بازی‌های فکری، پازل، تقویت حافظه، بازی‌های آموزشی (مثل آموزش ساعت) و ریاضی، بازی‌های پرورش ذهن و... دارد. لطفاً هر کس فرصت کرد و بازی مناسبی پیدا کرد، روی وبلاگ بگذارد. امیدوارم مجموعه‌مان حسابی پر و پیمان بشود. البته مواظب باشید خودتان گرفتار بازی کردن نشوید. چون فکر می‌کنم حسابی از کار و زندگی بیفتید!

نوشته شده در ساعت ۱۰:۱۷

